

# SADRŽAJ

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| <b>1. Uvod</b>                                           | 7  |
| 1.1. Tipovi etičkih teorija                              | 8  |
| <b>2. Ključni utilitaristički pojmovi i distinkcije</b>  | 15 |
| 2.1. Utilitarizam i konsekvencijalizam                   | 16 |
| 2.2. Intrinzično i instrumentalno dobro                  | 27 |
| 2.3. Karakterizacije utilitarističkog intrinzičnog dobra | 31 |
| 2.3.1. „Korisnost“: šta je to?                           | 32 |
| 2.3.2. „Zadovoljstvo“ i „sreća“                          | 35 |
| 2.3.3. Blagostanje, preferencije i interesi              | 39 |
| 2.4. Psihološki/etički hedonizam i (racionalni?) egoizam | 43 |
| 2.5. Utilitarizam i naturalizam                          | 47 |
| 2.6. Utilitarizam i intuicionizam                        | 51 |
| 2.7. Klasični i ne-klasični utilitarizam:                |    |
| Bentam, Mil i „ostali“                                   | 52 |
| 2.8. Direktni i indirektni utilitarizam: kako primeniti  |    |
| princip korisnosti?                                      | 54 |
| 2.9. Utilitarizam postupaka / utilitarizam pravila       | 59 |
| 2.10. Objektivni i subjektivni utilitarizam              | 65 |
| 2.11. Utilitarizam motiva                                | 66 |
| 2.12. Idealni utilitarizam (utilitarizam ideala)         | 68 |
| 2.13. Utilitarizam idealnih pravila                      | 72 |
| <b>3. Utilitarizam na delu: Bentam</b>                   | 75 |
| 3.1. „Utilitaristička sekta“: priča o poreklu imena      | 76 |
| 3.2. Bentamovo intrinzično dobro: kvantitet zadovoljstva | 78 |
| 3.3. Bentamov psihološki hedonizam                       | 81 |

|                                                                                                   |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3.4. Bentamovo shvatanje principa korisnosti i ispravnosti postupaka . . . . .                    | 84         |
| 3.5. Korisnost, jednakost, benevolencija . . . . .                                                | 89         |
| 3.6. Bentam o alternativama principu korisnosti . . . . .                                         | 97         |
| 3.7. „Moralna aritmetika“ . . . . .                                                               | 101        |
| 3.7.1. Kako izvesti bentamovski proračun? . . . . .                                               | 104        |
| 3.8. „Sankcije“ . . . . .                                                                         | 109        |
| <b>4. Klasične kritike Bentamovog kvantitativnog utilitarizma . . .</b>                           | <b>115</b> |
| 4.1. Metaetički prigovori: problem definisanja moralnih pojmova i „jeste/treba“ problem . . . . . | 116        |
| 4.2. Psihološki hedonizam i utilitarizam: <i>čije</i> zadovoljstvo? . . .                         | 120        |
| 4.3. Problemi računice . . . . .                                                                  | 121        |
| 4.3.1. Nemerljivost zadovoljstva i bola . . . . .                                                 | 121        |
| 4.3.2. Da li je bol „negativno zadovoljstvo“ i obrnuto? Pretpostavka homogenosti . . . . .        | 124        |
| 4.3.3. Komplikovanost proračuna: šta su to „dimenzije“? . . . . .                                 | 125        |
| 4.3.4. Problem agregacije: „utilitaristički monstrum“ . . .                                       | 130        |
| 4.4. Da li je Bentam bio etički egoista? . . . . .                                                | 131        |
| 4.5. Bentam i „klasična“ konstraintuitivnost . . . . .                                            | 133        |
| 4.5.1. Kažnjavanje nevinih . . . . .                                                              | 135        |
| 4.5.2. „Metaetički zahvat“: usklađivanje sa intuicijama? . . . . .                                | 139        |
| <b>5. Bentamova metaetika . . . . .</b>                                                           | <b>143</b> |
| 5.1. Bentam kao „jezički analitičar“ . . . . .                                                    | 143        |
| 5.2. „Fiktivni entiteti“ i metod parafraze . . . . .                                              | 145        |
| 5.3. Jedno razmišljanje: da li je Bentam (mogao biti) emotivista? . . . . .                       | 150        |
| <b>6. Umesto zaključka: kako čitati Bentama danas . . . . .</b>                                   | <b>153</b> |
| <b>Summary</b>                                                                                    |            |
| Utilitarianism and Bentham's Moral Philosophy . . . . .                                           | 159        |
| <b>Literatura . . . . .</b>                                                                       | <b>161</b> |